

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Český jazyk

9. ročník

inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji čtenářské a informační gramotnosti

ŠOA 2

---

*zlepšování čtenářské gramotnosti, porozumění textům
dětských účastníků holocaustu, samostatné vyhledávání
informací během exkurze do Památníku Terezín.*

vl.znak: UM-ČJ

Charakteristika: Skupinová práce při doplňování do pracovních listů + následná hodina literatury v 9. ročníku navazující na učivo o holocaustu-šoa, literatura vrstevníků jako další z pramenů svědectví o válečných hrůzách, obsahově navazuje a doplňuje starší dějepisný projekt ŠOA, který je každoročně zakončen cestou do Památníku Terezín. Cílem je procvičit BĚHEM této exkurze čtenářské strategie (kompetence k řešení problémů), ukázat východiska z extrémní životní situace, krize. Rozvíjí zejména kompetence komunikativní (rozumění textu, diskuze, tvorba...), kompetence sociální a personální (práce ve skupině, na její atmosféře, diskuze...), kompetence občanské (respekt, poučení se, tolerance), schopnost vcítění se. Individuální práce a práce v malých skupinách či dvojicích.

Pomůcky: Pracovní listy, psací potřeby, informační panely a jiné zdroje v Památníku Terezín, informace jeho pracovníků, internet, česko-německý slovník...

Postup: Žáci jsou rozděleni do heterogenních pracovních skupin s max. počtem čtyř ve skupině, vybírají si náhodně text s pracovními listy. Do příští hodiny je odevzdají vyplněné, prezentují je, jeden ze skupiny recituje jeden z textů. Následuje řízená diskuze s otázkami typu syntézy:

CO TO VŠE ZNAMENÁ? JAKÁ JE HLAVNÍ MYŠLENKA? ZŮSTALY MI NĚJAKÉ NEZODPOVĚZENÉ OTÁZKY? JAKÁ JSOU PONAUCENÍ, KTERÁ BYCH SE MĚL(A) ODNÉST? CO SI MYSLÍM O TOMTO TEXTU?

Použitá literatura: M. Bezchlebová, A. Franková, E. Štichová: Cesta – cíl neznámý, Academia, Praha 1995

FRANTIŠEK BASS

Zahrada

Zahrádka malá
plná růží, voní
cestička je úzká
chlapeček prochází se po ní.

Chlapeček malý, hezoučký
jak poupě rozkvétající
až poupě rozkvetě
chlapeček už nebude.

Jsem žid

Jsem žid a židem zůstanu
i když já hlady umírati budu
tak nepoddám se národu
Bojovat já vždy budu
za můj národ za mou čest.
Nikdy se stydět nebudu
za můj národ za mou čest.

Pyšný já jsem na můj národ
jakou má ten národ čest
vždy já budu utlačený
vždy já budu zase žít.

Růže

Růže růže jak úžasná to vůně
to voní do dalekého kraje
ta růže ta růže
ta známá krásná vůně
se táhne smutným krajem
Škoda že už vadne
ta růže ta růže.

Starý dům

Starý dům zde opuštěný
stojí v tichu ve spánku
dřív – ten dům jak hezký býval
když tam stál, jak hezký byl.

Opuštěn je
hnije v tichu
škoda domů
škoda časů.

Domov

Dívám se dívám
do světa širého
do světa širého dalekého
dívám se dívám na jihovýchod
dívám se dívám na můj domov

dívám se na domov
na rodné mé město
město mé město
rád se vrátím k vám.

1) ZJIŠTI ZÁKLADNÍ ÚDAJE O AUTOROVÍ

2) PROČ FRANTA BASS V PŘEDTUŠE SVÉ SMRTI NAPSAL BÁSEŇ PRÁVĚ O ZAHRADĚ PLNÉ RŮŽÍ.

3) NACISTÉ SE SNAŽILI ŽIDY VYŘADIT Z LIDSKÉ SPOLEČNOSTI. CHTĚLI, ABY ZTRATILI VŠECHNU HRDOST A SEBEÚCTU. JAK SE DÍVÁ NA SVŮJ PŮVOD FRANTIŠEK BASS?

4) NA CO V TEREZÍNĚ VZPOMÍNÁ?

5) KDE SE BERE V ČLOVĚKU HRDOST NA SVŮJ PŮVOD NEBO NA PŘÍSLUŠNOST K VÍŘE PŘEDKŮ?

6) KDY, KDE A PROČ VZNIKL U ŽIDŮ POCIT VÝLUČNOSTI A HRDOSTI?

Neznámý dětský autor

Touha po domově

Již přes rok žiji v ghettě
v Terezíně v černém městě,
na domov když vzpomenu,
teď vážit si ho dovedu.

Ty domove, ty domove,
proč odtrhli mě od tebe,
kde slabý tak lehko zahyne,
kde zahyne a neobživne.

Rád bych se vrátil zase zpět,
domov mě připadá jak jarní květ,
dokud jsem, domove, u tebe žil
nikdá jsem si tě nevážil

Ale teď vzpomínám na zlaté časy,
brzy se vrátím, domove, asi.

Po ulicích chodí lidi,
na každým z nich se hned uvidí
že v Terezíně v ghettě je,
kde hrozné odehrávají se děje.

Málo jídla a bída je,

zde žít pomalu hrozné je.

Však vzdát se nikdá nikdo nesmí

svět se točí a čas se mění.

Však doufejme, že přijde čas,

kdy vrátím se, domove, zas

teď vážit si tě dovedu

často si na tebe vzpomenu.

1) POKUS SE VYMYSLIT ALESPŮŇ 3 MOŽNOSTI PROČ JE AUTOR TÉTO BÁSNĚ „NEZNÁMÝ“.

2) POKUS SE VYSVĚTLIT NA TEXTU, PROČ JE PATRNÉ, ŽE JEHO AUTOR JE „DĚTSKÝ“

3) EXISTOVALO VE VAŠEM MĚSTĚ NEBO V JEHO OKOLÍ GHETTO, ŽIDOVSKÁ ČÁST NEBO POUZE SYNAGOGA A JAKÉ BYLY JEJICH OSUDY?

4) JAKOU FUNKCI PLNILO MĚSTO TEREZÍN V NACISTICKÉM PLÁNU VYVRAŽDIT VŠECHNY ŽIDY?

5) CO PRO TEREZÍNSKÉ VĚZNĚ ZNAMENALA VZPOMÍNKA NA DOMOV?

ANNA LINDTOVÁ

Mojí přítelkyni

Evo, Evo, proč jsi odešla,
Proč necháš jizvu nezhojenou
Proč odešla jsi tak daleko
V krajinu tak vzdálenou?

„Anko, ty se na mne zlobíš?
Já za to přece nemohu,
Já musela odejet,
Já Němce nepřemohu“

„Nezlobím se, Evičko,
Plně uznávám to.
Vím, že kdybys mohla
Vyplnila bys to.

Víš, Evičko,
Až konec války bude
Pak, pak to všechno
mnohem lépe půjde:

Neopustíme se nikdy
po válce se sejdem včas
A to naše kamarádství
Bude obnoveno zas.“

Chci a musím

Chci a musím

Heimu dělat čest,

Vždy cnostně žít

To mým heslem jest.

Nejenom chci, ale musím

Evě se chci podobat

Chci být správná, lidská chci být,

Celý svět chci milovat.

Milovat celý svět

Aby svět mohl mne milovat

Taková budu, aby mne moh Freund

Evě přirovnat.

Chci a musím

Heimu dělat čest,

Vždy cnostně žít

To mým heslem jest.

Mámě

Po letu přijde podzim

Po zimě jaro včas

Neboj se však přijdou

Krásné časy zas.

Přijdou krásné časy,

Krásné neděle,

Kde v lesích strávili jsme

Parné poledne.

Byly časy krásné

Avšak zase budou

Půjdeme zas průvodem

Pode vlajkou rudou

Půjdem, nepochybuj,

Budou zas hezké časy

Nebudeš mít více

Na hlavě šedé vlasy.

Šedý vlas, znak starostí,

Nebudeš již míti,

Budeme zas v Dejvicích

Spokojeně žíti.

1) ZJIŠTI ZÁKLADNÍ ÚDAJE O AUTORCE, SETKALA SE ZNOVU S MATKOU?

2) CO ASI ZNAMENALO PRO ANNU PŘÁTELSTVÍ S EVOU (MOJÍ PŘÍTELKYNÍ)?

3) A) ZJIŠTI VÝZNAM OZNAČENÝCH SLOV (CHCI A MUSÍM), PROČ JSOU V NĚMČINĚ?"

B) PROČ CHCE ANNA DĚLAT SVÉMU „HEIMU“ ČEST?

4) V BÁSNI MÁMĚ NAJDI SYMBOLY:

A) DOBRA ŠTĚSTÍ, RADOSTI

B) ZLA, NEŠTĚSTÍ, SMUTKU

PAVEL FRIEDMANN

Motýl

Ten poslední ten zcela poslední
tak sytě hořce oslnivě žlutý
snad kdyby slunce slzou zazvonilo o bílý kámen
taková taková žluť
vznášel se lehce tak do vysoka
šel jistě jistě chtěl políbit svět svůj poslední

na sedmý týden tu žiji
ghettoisiert
mí mě tu našli
pampelišky tu na mě volají
i bílá větev v dvoře kaštanu
motýla jsem tu neviděl

ten tenkrát byl poslední
motýli tady nežijí
v ghettu.

- 1) ZJISTI ZÁKLADNÍ ÚDAJE O AUTOROVÍ
- 2) CO MOTÝL PAVLOVI SYMBOLIZUJE?
- 3) PROČ MOTÝLI V GHETTU NEŽILI?
- 4) GHETTOISIERT A ŽLUTÁ DAVIDOVA HVĚZDA K SOBĚ PATŘÍ, CO TO JE?

HANUŠ HACENBURG

Otazníky s odpovědí

K čemu je lidstvu krásná věda?

K čemu je krása krásných žen?

K čemu je svět, když není práva?

K čemu je slunce, když není den?

K čemu je Bůh? Snad aby trestal?

Či aby lidstvo lepší bylo?

Či snad jsme zvíře, které trpí

pod jhem svých citů, aby hnilo?

K čemu je život, když živý trpí?

Proč je zas svět jen velký val?

Věz synu, vše je tady proto,

bys mužem byl. A bojoval!

5) ZJIŠTI ZÁKLADNÍ ÚDAJE O AUTOROVÍ

6) JAKÉ OTÁZKY SI HANUŠ KLADE A JAKOU NA NĚ DÁVÁ ZÁSADNÍ ODPOVĚĎ.

7) PROČ SI MYSLÍŠ, ŽE NEREZIGNOVAL?